

חטאים במצולות

האהבה שלי לבעלי החיים השחיינים נולדה כשהבנתי ששחיין גדול כבר לא אהיה • הייתי מהופנט מהם. זה התחיל באקווריום בבית, והשתדרג עם הזמן לבריכת דגים שבניתי בחצר • במשך שנים היא הייתה מוקד עלייה לרגל לחברים שבאו לעשות שם "תשליך" • מעניין אם אחד מהם זוכר איך גרמו לי הדגים להישאר בקיבוץ

עו ויתאכזבו כשייווכחו מכך שאין דגים ואין בריכה. הם יישארו עם החטאים שלהם, ואולי יבינו סוף־סוף שממעמקי הבריכה תמיד ילעגו הדגים למנהג. כך השתקתי את מצפוני.

***

לא התחלתי מייד עם בריכת דגים ענקית. היו שלי בים בדרך. לפני הבריכה הגדולה הייתה בריכה קטנה ובה דגים גדולים. כה גדולים היו, שהיו שוחים קדיי מה ומייד היו צריכים להכניס להילוך אחורי. לא היה להם מקום להסתובב. הם הביטו בי בעיניים דומעות, מתחננים: שדרג, שדרג לבריכה גדולה יותר.

תחביב עולה כסף, אמרתי לאשתי, והיא הנהנה בראשה באופן מוגזם.

"אבל שמוליק", כך היא מכנה אותי כשהיא כועסת, "רק לפני שנה שדרגת את האקווריום מטר וחצי וקניתי את הבריכה. מה, אנחנו בנק למשכנתאות?" אני לא עוזב כל כך בקלות. אם אני מחליט – אני הולך עד הסוף. כזה אני, קצת משונה.

תפסתי בידה והוצאתי אותה החוצה, לבריכה, מנסה להפריד בינה לבין פרק של "בית קטן בערבה". תקור פה ארוכה חיכינו בסבלנות לתורנו לקבל טלוויזיה – יש תור, לפי ותק – ומשקיבלנו אותה, נקשרה אשתי בעבותות אל המסך הקטן. אז הוא באמת היה קטן.

"תביטי בעיניים שלהם! תסתכלי איך הם מתנגשים אחד בשני! צפוף להם כאן!" "בסדר, בסדר, רק תעזוב לי את היד".

זה היה ביום הנישואין הראשון שלנו. קניתי לאשתי מתנה, אקווריום ובו שני דגי זהב. הם היו שמחים, כי פיזרתי להם חצץ דק וצבעוני, ושני תלתי שני צמחי מים עשויים פלסטיק. חשבתי שאם הם כבר בשבי, אז שלכל הפחות ירגישו כמו בבית. מלמעלה התקנתי להם תאורה כחלחלה.

בחנות החיות היה מוכר מוכשר. "צריך תאורה לצ' מחייה", אמר. שכחתי לשאול למה, שהרי היא מפלסטיק. הוא היה בקיאה בתורת הצרכנות "חוף מזה, המ' נורה במבצע לתקופה מוגבלת". ואני הרי לא פראיר, אני לא אחכה שתסתיים לה המוגבלות.

אשתי הייתה מופתעת. לא ציפתה למתנה כזאת לא שגרתית. לא העזתי לספר לה באותם ימים רחוקים שבעצם אני מאוהב בדגים. אז פשוט אמרתי לה, "בינתיים, אקווריום. נתבונן בשחיית הדגים בשעות הפנאי, עד שיגע תורנו לקבל טלוויזיה".

דפיקה בדלת. מי זה יכול להיות בשעת ערב כזאת? אז נכון, עוד לא מאוחר כל כך, אך בכל זאת, זו לא שעה שדופקים בדלתות בקיבוצנו המנומנם של אמצע שנות השבעים. שמת' לב שהדגים החלו לש'חות בויג'זוג. מה הם יודעים שאני לא יודע, הרהרתי ביני לבין עצמי.

בקיבוץ, כששומעים דפיקה בדלת, פשוט צועקים: "כזן!" ועל הדופק לדעת שמותר לו לפתוח את הדלת ולהיכנס. לזר המתבונן מהצד זה נראה מוזר משהו. בוודאי תוהה בליבו מה זה ה"כזן" הזה.

***

בקיץ שעבר חדלה משאבת המים בבריכת דגי הקווי שלי לתפקד. הדגים כעסו ונכנסו למצב רוח שלילי. מחיר משאבה חדשה גבוה, והוצאה כזו לא אושרה לי במערכת הפיננסית המשפחתית (שבה אשתי היא היו"ר וגם חמישים אחוז מבעלי זכות ההצבעה). אי לכך עברה הבריכה, על כל דגיה, אחר כבוד למשכנה החדש – משק הילדים. להם יש תקציבים בלתי מוגבלים, בייחוד אם הם מגיעים כתרומה מהקהילה.

הכול טוב ויפה, אך פרט אחד שולי לא הבאתי בחשבון. הרי בראש השנה כל חברי הקיבוץ באים לטקס ה"תשליך" אל מול בריכת הדגים שלנו. אפילו שכ'פולתי מראש דפי תפילה שאותה מלמלנו מול הדגים השוחים. תמיד הכנתי גרגרי מזון שאותם היו החברים מטילים למים ואומרים בקול "תשליך במצלות ים כל חטאתם". אף פעם לא העזתי להגיד שהמנהג מוזר, ושלא נראה לי שצריך עד כדאי כך להתעלל ביצורים המטכנים שבוודאי לא חטאו, אלא רק שחזו ושחזו בכל אופן, חשבתי בליבי שטוב יותר שהחברים יגי

אני בטוח שהיא בסך הכול רצתה לחזור לטלוויזיה, והמאזניים שמרו על שיווי משקלם – מצד אחד ברייכה, מצד שני "בית קטן בערבה". פייר אינף. תמיד שאלו אותי: מה זו האהבה הזאת לדגים? מה, נולדת במזל דגים? אז זהו, שלא. אגלה רק לכם – זה אולי יראה לכם טיפשי, אבל אז זה היה רציני.

***

כשהייתי ילד בבית הספר היסודי בקבוצת יבנה, היו לנו שיעורי שחייה. המורה לספורט, שקראנו לו בקיצור ג'צי, היה עקשן גדול ולא היה מוכן לוותר לי. לאחר חצי שעה, כשראה שאני רק מפרפר במים,

צילומי ארכיון. שתעון חנה

כשעמדתי כפוף על מפתן הגשר, מוכן לזינוק, לחש גָּצִי על אחוזי: "אל תביט לצדדים. תן הכול – כמו דג במים". זהו, מאז אני והדגים – חברים

"טוב, קום, קום. לך לבריכת האגירה ושב על הגשר. תסתכל טוב-טוב על תנועת הדגים, כי כך אתה תשחה בעוד יומיים. ברור?"
לפחות הוא שחרר אותי מהמבטים של שאר הילדים"

"שלום, במה אוכל לעזור לך?" שאלתי בהפתעה. "יש שמועה שיש לך טלוויזיה בבית, וזה בניגוד לתקנון. יש תור. מקבלים לפי ותק, ואין להכניס טלוויזיה הביתה באופן עצמאי", אמר ותר בראשו כתנשמת המחפשת את טרפה. הוא סרק במבטו את הלל הסלון, עד שמבטו נעצר באקווריום שהאיר באור כחלחל. מייד הבנתי. "נו, יופי", אמרתי בלעג, "בוא ונחפש ביחד. הלוואי ונמצא". "תאורת האקווריום הכחולה נראית מבחוץ כמו טלוויזיה", גמגם קלות סניו"ר. שמת לי לב, ברגע זה ממש, שגודלו של סניו"ר אינו טבעי כל כך. "כן", יריתי מהמותן. הבנתי את הטעות, אך יותר מכול הבנתי את החטטנות. סניו"ר אך יצא שפוף מדלת ביתנו, ואשתי אחזה בידי. "בוא, שמוליק" – כך היא מכנה אותי אתם יודעים מתי – "אורזים ועוזבים. אנחנו לא דגים, ואנחנו לא בשבי. קיבוץ זה לא בדיוק חצי צבעוני וצמחי פלסטיק". שבוע שלם הייתה שתיקה ביני לבין אשתי.

× × ×

השנה, במהלך החג כככול שנה, הגיעו חברים לטקס התשליך. התנצלתי בפניהם: "המשאבה הלכה". סניו"ר היה בניהם, כפוף ורכוב על קלנועיתו, גבתו מורמת בשאלה ללא קול. הוא זוכר? קרוב לוודאי שכבר לא. אני לעומת זאת הורדתי את גבתי בהבעת כעס, ורק מלמלתי ביני לבין עצמי: "ותשליך במצללות ים כל חטאתם".

מכפות רגליו. נשמתי לרווחה כשמעתי את גָּצִי שורק במשרוקיתו ופוסל אותו בזעף. עמדנו על הגשר, קבוצה של שלושה בנים רטובים. גָּצִי ניגש אליי, טפח על השכם ואמר: "כל הכבוד בחור". כך הוא מכנה אותי כשהוא לא כועס. הוא ניגש לאחרון בתור ואמר לו: "תתכופף, תוריד את הראש", ואז ענד סביב צווארו מדליה קשורה בסרט. "הלל, מקום שלישי זה מקום מכובד", אמר לי כשראה אותי עומד שם מתוסכל. "כן", מלמלתי ללא קול, "אבל זה גם המקום האחרון". הערכת את הדגים. אהבתי את יכולתם לנוע בזריזות כזו מבלי להתעייף ומבלי לצפות למדליות.

× × ×

בדרך כלל נהגתי לשבת בבית מול האקווריום המהפנט הזה שלי. שחיית דגי הזהב הייתה מרגיעה אותי. הדגים באקווריום נהגו לשחות בזיגזג רק כש-ראו אותי אוכל גפילטעפיש, אף על פי שהקפדתי לשבת עם הגב אליהם. תארו לעצמכם את המסכנים רואים דרך זכוכית איך אני אוכל את בני מינם טחונים ומרוסקים. הפעם לא אכלתי גפילטעפיש, ובכל זאת הדגים שחו בזיגזג לשמע הרפיקה ההססנית ההיא על הדלת. "כן!" עניתי מייד. הדלת נפתחה לאיטה, כאילו לא הוחלט סופית אם הביקור כדאי, אז עניתי חזק יותר: "כן!" אולי לא שמעו, חשבתי. בכניסה עמד לא פחות ולא יותר מאשר ממלא מקום סגן יו"ר ועדת החברים, שייקרא מעכשיו בקיצור סניו"ר. ובכן, סניו"ר עמד שם במלוא הדרו ובגודל טבעי.

צעק: "שמוליק", כך הוא כינה אותי כשהיה כעוס, "החוצה! שכב על הרשא ובצע תנועות של שחיית חזה". אני שוכב על הרשא, וכל חבריי במים – מתכוננים בי. אסור לצחוק בשיעור שחייה, כי אפשר לבלוע מים, אבל הם לא הצליחו להחניק את געיית הצחוק הספונטנית שלהם. "טוב, קום, קום. לך לבריכת האגירה ושב על הגשר. תסתכל טוב-טוב על תנועת הדגים, כי כך אתה תשחה בעוד יומיים. ברור?" לפחות הוא שחרר אותי מהמבטים של שאר הילדים. ברור? לא ברור. לא הייתי מוכן לחזור לשיעורי השחייה האלו. עוד באותו יום חזרתי לבריכה אחר הצהריים ואמרתי למציל: "אני מתאמן בשחייה". לא הרגשתי כמה זמן עבר, עד לאותו הרגע שהוא גירש אותי. "ילד, אתה שוחה כמו דג. אני סוגר, לך הביתה". המציל אמר "שוחה כמו דג". באותו רגע ידעתי שיותר אני לא שוחה על הרשא אצל גָּצִי. בכל סוף עונת רחצה יש תחרות שחייה של בית הספר. מכל כיתה עולה שחיין נבחר. להפתעת כל חבריי בחר בי גָּצִי להתמודדות שגרפה רייטינג שנחשב רבי-מדרים באותה עת. כשעמדתי כפוף על מפתן הגשר, מוכן לזינוק, לחש גָּצִי על אחוזי: "אל תביט לצדדים. תן הכול – כמו דג במים". זהו, מאז אני והדגים – חברים. את כל המשחה עשיתי בתנועות חתירה, שחייה הנחשבת כמהירה ביותר אך גם כמעייפת ביותר. לא התאפקתי, והבטתי לצדדים. השחיין שחלף על פניי בשוונג עבר לשחיית חזה ואחר כך שחה לה נאתו שחיית גב. תוך כדי תנועה, השוויצר הזה גם השפריץ עליי מים. הרגשתי מושפל, עד שמזווית עיני ראיתי אותו עולה על הסולם ומוריד בנושלבטיות את הסנפירים